

farmasya ateşi

resim
edebiyat
sinema

Sevgili okurlar! Aydın'lı bir Eczacı ve Aydın'lı bir zeybek olarak, içerisinde hem Aydın hem de Eczacı değerlerini barındıran "AYDIN ECZACI" dergisinde zeybekliğin tarihçesi ve zeybek oyunları hakkında bilgi vermeyi bir görev bildim.

Hocamız Sayın Abdürrahim Karademir'in "Dünden Bugüne Zeybekler ve Oyunları" kitabından derlediğim bilgileri, 1994 yılından itibaren sürdürdüğüm AYFOD (Aydın Belediyesi Folklor Derneği) kurucu üyeliğinin, bugüne kadar yetiştirdiğimiz ve hâlâ yetiştirmekte olduğumuz zeybeklerin, yurt içinde ve yurt dışında Aydın'ımız adına aldığımız derecelerin gururuyla size aktarmak istiyorum.

Zeybekliğin tarihçesi hakkında bir çok kişi tarafından değişik

Yöre ağır zeybek oyunları doğal ortamında çoğu kez içinden geldiği gibi tek oyuncu tarafından oynanır. Oyuncu ruhen coşmadıkça oyuna başlamaz. Oyunun özelliği coşkuyla orantılıdır. Ruhsat coşku arttıkça oyun da güzelleşir. Aydın Merkez Yılmaz Köylü "Uzun İbrahim" lakaplı İbrahim Serin Efeden dinlediğimize göre: Zeybek, kuş hafifliği ile oyun meydanına gelir, ellerini toprağa sürer. Bu hareketin iki anlamı vardır. Birincisi; parmakların iyi saklanması, ikincisi; topraktan kuvvet ve bereket alınmasıdır. Oyuncu zeybek "Gezinleme" adı verilen serbest ezgi eşliğinde oyun alanında bir daire çizer. Bu hareketle "sınırlarını çizdiğim bu topraklar, bu yurt benimdir; sakın ola düşmanım bu yerlere göz dikmesin; bu topraklara ben ölmeden kimse giremez" der. Daha sonra davul zurna takımı zeybeğin oynayacağı zeybek oyununu çalmaya başlar. Gezinleme sırasında çalgılar coşmuş, oyuna kalkan zeybek de havaya girmiştir. Ağır ve kararlı adımlarla heykelleşme açık olarak görülür. Duruş, bakış ve davranışlarda cesaret, mertlik ve kendine güven vardır. Sıçrayıp atlamalar düşmana yapılan saldırıyı; yere diz vurmalar ise düşmanın başının nasıl ezileceğini anlatır.

Zeybek oyunları dokuz zamanlı aksak ölçü üzerine kurulmuş oyun türlerimizden biridir. Tartımı iki ana grupta toplanır.

1-Ağır zeybekler: 9/2'lik ve 9/4'lük ölçülü ağır oyunlardır. Özellikle Aydın'da çok yaygındır. Başlangıç bölümünde çoğu kez "Gezinleme Havası" tabir edilen, çalınacak zeybek ezgisini makamında seyreden ve halk müziğinde "Ayak" denilen serbest giriş bölümünün ardından ana ezgi çalınır. Oyun bu ölçülü ezginin eşliğinde oynanır.

2-Yürük Zeybekler: Burada "Yürük" sözcüğü süratli oynama anlamında kullanılmaktadır. 9/8'lik ve 9/16'lık ölçülü Teke ve karşılıklı zeybekler ile "Kadın Oyunu" denilen zeybek oyunları bu türdendir.

Zeybek oyunlarının kimliğini ortaya koyan en önemli unsur ise "Tavir"dır. Kocaarap, Kerimoğlu, Elifoğlu ve Yörükali zeybeği gibi kişi adlarını alan zeybek oyunlarının, adı geçen zeybeklerce veya ölümünden sonra onun adına oynandığı sanılmaktadır.

Aydın Eczacı Odası üyeleri olarak, bir akşam yemeğinde Can Kıranbağlı ve Efgan Oturgan arkadaşlarımla birlikte "haydi yapalım" dememizle bir zeybek ekibi kurmaya karar verdik. Daha sonra Sabri Çıbık, Yalçın Erdoğan, Sefa Karaarslan, Yüksel Şekerci, Ali Yılmaz, Mavi Öztunca, Pınar Karakoz, Ecehan Kır ve Şeyda Yüksel arkadaşlarımızın katılımıyla Aydın Eczacı Odası Folklor Ekibini yani "FARMASYA ATEŞİ"ni kurduk. Çalışmalarımız her hafta benim eğitimimde sürmektedir. Katılmak isteyen bay-bayan Eczacı arkadaşları aramızda görmek dileğiyle hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

görüşler ortaya konmuştur. Bu değişik görüşlere göre zeybekliğin eski bir uygarlığın kalıntısı, gemici (korsan), Orta Asya'dan gelme, Bizanslı, Selçuklu ve Osmanlı kökenli olduğu ileri sürülmektedir. Bu değişik görüşleri ileri sürenlerin birleştikleri ortak noktalar ise: Bu insanların Batı Anadolu'da özellikle Aydın ve civarında yaşadıkları, giyim-kuşam, gelenek-görenek ve töreleriyle zeybeklik kurumunu oluşturup varlıklarını Kurtuluş Savaşı sonuna kadar bu şekilde sürdürmeleridir.

19.yy. sonları ve 20.yy. başlarında kendilerine özgü giyimleri ile bir "Efe"nin etrafında oluşturdukları gruplar halinde, dağları mesken tutan zeybeklik geleneğinden arta kalan zeybek oyunlarıdır. Arkalarında kimi zaman ürpertici kimi zaman özendirici bir sürü söylence bırakıp giden bu insanları en iyi anlatan türküleri ve oyunlarıdır.

Kurtuluş Savaşı'na kadar devlet nezdinde asker kaçağı, eşkiya ve benzeri olarak değerlendirilen zeybeklerin çoğu yöre insanıdır. Bu nedenle yurdun düşman işgaline karşı ilgisiz kalmamış, savaşa katılıp gösterdikleri cesaret ve kahramanlıktan ötürü sembol olmuştur.

Zeybeklik ve zeybek: Cesaret, akılcılık, dürüstlük, mertlik gibi halkın özlemi ve tutkusu olan vazgeçilmez kavramların temsilcisidir. Bu nedenle oyunlar da bu kavramları konu eder. Belki de bunun için zeybek oyunları ağır, kararlı ve anlamlıdır. Acelecilik yoktur, soğuk kanlılık hakimdir.

foto-sentez

Ecz. Leman Erlaçın

www.aydineczaciodasi.org.tr

Tire evleri

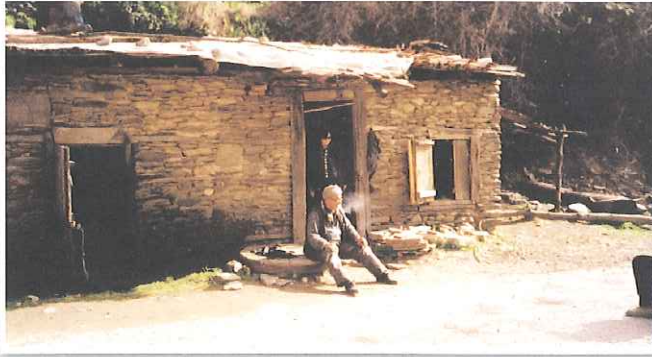
Yızyıllardır var olan otomobilin içinde binlerce yıldır var olan Aydın dağlarının arasından kıvrılarak kuzeye doğru yol alıyordum. Arabanın açık penceresinden içeriye dolan cam kokusu, lastikleri asfalttan bir parmak yükseltiyordu.

Tire'ye vardığımda hemen beni buraya çeken eski evlerin bulunduğu mahallelere yöneldim. Küçük, daracık sokaklar, kendi yatağını arayan ince su yolları gibi birbirine bağlanıyordu. Bitişik nizam iki katlı cumbalı eski evler, kimisi beyaz kimisi kırmızı renkleriyle yerden yükseliyordu. Kim bilir kaç nesil küçük çocuk, plastik terliklerini şaklatarak bu evlerin önünde top oynayıp, ip atlamıştı, kaç bu yüksek kapıların tokmağına erişemeyip küçük elleriyle yumruklamıştı, "Su istiyorum!" diye bağırmıştı.

Ege'nin bitki örtüsü, denizle tokalaştığı gibi bu eski evlerin de ten rengi olmuştu gök mavisi altında. Büyük kentlerdeki komşu balkonların arasına konan uzun, sivri çubuklu demir ayaçları küşlendirircesine ve az önce sohbet eden komşu ev sahiplerini taklit edercesine birleşmişti evlerin çatıları. Topu duvarın üstünden dışarı kaçan ve hemen duvara tırmanıp meraklı gözlerle topunu arayan çocuklar gibi her evin avlusundan sarkan ağaçlar elimde duran fotoğraf makinesine bakıyor gibiydiler.

Bir fotoğraf makinesi doğa ile insanın arasında girdiğinde tek teselli, içinde hâlâ küçük bir ateş yanan donmuş zamanın resimleridir.

Bana da sadece bu resimleri çekmek kaldı...

tire evleri

